

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO

GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Prishtinë, më 15 korrik 2019
Nr. ref.: RK 1395/19

AKTVENDIM PËR PAPRANUESHMËRI

në

rastet nr. KIo2/19, KIo3/19, KIo4/19 dhe KIo5/19

Parashtrues

Halil Mustafa dhe 3 të tjerë

Vlerësim i kushtetutshmërisë së 4 aktvendimeve të Gjykatës Supreme të Republikës së Kosovës të nxjerra ndërmjet 26 marsit dhe 10 tetorit 2018

GJYKATA KUSHTETUESE E REPUBLIKËS SË KOSOVËS

e përbërë nga:

Arta Rama-Hajrizi, kryetare
Bajram Ljatifi, zëvendëskryetar
Bekim Sejdiu, gjyqtar
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, gjyqtare
Gresa Caka-Nimani, gjyqtare
Safet Hoxha, gjyqtar
Radomir Laban, gjyqtar
Remzije Istrefi-Peci, gjyqtare dhe
Nexhmi Rexhepi, gjyqtar

Parashtruesit e kërkesës

1. Kërkesa KIo2/19 është dorëzuar nga Halil Mustafa; Kërkesa KIo3/19 është dorëzuar nga Zeqir Rexhepi; Kërkesa KIo4/19 është dorëzuar nga Remzi Rushiti dhe Kërkesa KIo5/19 është dorëzuar nga Hasan Geci.

2. Të gjithë të lartcekurit (në tekstin e mëtejme: parashtruesit e kërkesës) janë me banim në Komunën e Skenderajt dhe përfaqësohen nga Jahir Bejta, drejtor i shoqatës “Ngritja e Zërit”.

Vendimi i kontestuar

3. Parashtruesit e kërkesës kontestojnë 4 vendime të Gjykatës Supreme të Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejme: Gjykata Supreme), si në vijim:
 1. Halil Mustafa - Aktvendimi Rev.nr. 279/2018, i 6 shtatorit 2018;
 2. Zeqir Rexhepi - Aktvendimi Rev.nr. 305/2018, i 10 tetorit 2018;
 3. Remzi Rushiti - Aktvendimi Rev.nr. 221/2018, i 31 korrikut 2018;
 4. Hasan Geci - Aktvendimi Rev.nr. 65/2018, i 26 marsit 2018.

Objekti i çështjes

4. Objekti i çështjes së kërkesave është vlerësimi i kushtetutshmërisë së vendimeve të kontestuara, me të cilat pretendohet se janë shkelur të drejtat e parashtruesve të kërkesës të garantuara me nenet 21 [Parimet e Përgjithshme], 22 [Zbatimi i drejtpërdrejtë i Marrëveshjeve dhe Instrumenteve Ndërkombëtare], 53 [Interpretimi i Dispozitave për të Drejtat e Njeriut] dhe 54 [Mbrojtja Gjyqësore e të Drejtave] të Kushtetutës së Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejme: Kushtetuta), nenin 6 (E drejta për një proces të rregullt) të Konventës Evropiane për Mbrojtjen e të Drejtave dhe Lirive Themelore të Njeriut (në tekstin e mëtejme: KEDNJ) dhe nenin 15 i Deklaratës Universale për të Drejta të Njeriut (në tekstin e mëtejme: DUDNJ).

Baza juridike

5. Kërkesat bazohen në paragrafin 7 të nenit 113 [Juridiksioni dhe Palët e Autorizuara] të Kushtetutës, nenet 22 [Procedimi i kërkesës] dhe 47 [Kërkesa individuale] të Ligjit Nr. 03/L-121 për Gjykatën Kushtetuese të Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejme: Ligji) dhe rregullin 32 [Parashtrimi i kërkesave dhe përgjigjeve] të Rregullores së punës së Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Kosovës Nr. 01/2018 (në tekstin e mëtejme: Rregullorja e punës).

Procedura në Gjykatë

6. Më 9 janar 2019, parashtruesit dorëzuan kërkesat e tyre në Gjykatën Kushtetuese të Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejme: Gjykata).
7. Me 10 janar 2019, Jahir Bejta në cilësinë e të autorizuarit të parashtruesve të kërkesës dhe në cilësi të drejtorit të shoqatës “Ngritja e Zërit” dorëzoi në Gjykatë një shkresë e cila, edhe pse nuk i referohet shprehimisht asnjë rasti konkret në Gjykatë, përsëritë pretendimet dhe argumentet që përmbajnë kërkesat e parashtruesve.

8. Më 1 shkurt 2018, Kryetarja e Gjykatës caktoi për rastin KIo2/19 gjyqtarin Safet Hoxha gjyqtar raportues dhe Kolegjin shqyrtues, të përbërë nga gjyqtarët: Bekim Sejdiu (kryesues), Gresa Caka-Nimani dhe Bajram Ljatifi.
9. Të njëjtën ditë, në pajtim me paragrafin 1 të rregullit 40 (Bashkimi dhe ndarja e kërkesave) të Rregullores së punës, Kryetarja e Gjykatës urdhëroi bashkimin e kërkesave KIo3/19, KIo4/19, KIo5/19 me kërkesën KIo2/19.
10. Më 19 shkurt 2019, Gjykata njoftoi parashtruesit për regjistrimin dhe bashkimin e kërkesave.
11. Të njëjtën ditë, Gjykata gjithashtu njoftoi Gjykatën Supreme për regjistrimin e kërkesave dhe bashkimin e tyre.
12. Më 20 qershor 2019, Kolegji shqyrtues shqyrtoi raportin e Gjyqtarit raportues dhe njëzëri i rekomandoi Gjykatës papranueshmërinë e kërkesës.

Përmbledhja e fakteve

13. Ndërmjet 27 korrikut 2011 dhe 14 tetorit 2013, parashtruesit e kërkesës në mënyrë individuale parashtruan padi në Gjykatën Themelore në Mitrovicë, Dega në Skenderaj (më tutje: Gjykata Themelore) kundër Qeverisë së Republikës së Serbisë, për kompensimin e dëmeve materiale dhe jo-materiale që iu shkaktuan atyre gjatë luftës, ndërmjet viteve 1998 dhe 1999.
14. Përgjatë periudhës 17 shtator 2013 - 27 tetor 2015, Gjykata Themelore, me vendime individuale, hodhi poshtë paditë e parashtruesve të kërkesës dhe u deklarua jokompetente për të vendosur.
15. Parashtruesit e kërkesës paraqitën ankesa individuale ndaj vendimeve të Gjykatës Themelore, pranë Gjykatës së Apelit, për shkak të shkeljeve thelbësore të dispozitave të procedurës kontestimore. Parashtruesit kërkuan që vendimet e Gjykatës Themelore të anulohen dhe kërkesat e parashtruesve të kërkesës të shpallen të pranueshme.
16. Ndërmjet 28 gushtit 2017 dhe 5 korrikut 2018, Gjykata e Apelit nxori vendime të ndara duke refuzuar secilën nga ankesat e parashtruesve të kërkesës dhe duke vërtetuar vendimet e Gjykatës Themelore.
17. Secili nga parashtruesit e kërkesës, në mënyrë individuale, parashtrroi kërkesë të veçantë për revizion në Gjykatën Supreme, duke pretenduar ekzistimin e shkeljeve thelbësore të dispozitave të procedurës kontestimore. Ata kërkuan që kërkesat e tyre për revizion të aprovohen, vendimet e Gjykatës së Apelit dhe Gjykatës Themelore të anulohen dhe çështja juridike e tyre të kthehet për rishqyrtim në Gjykatën Themelore. Parashtruesit e kërkesës pretenduan se ekzistojnë dispozita të tjera të Ligjit për Procedurën Kontestimore me të cilat rregullohet çështja e kompetencës për rastet e tyre. Ndër të tjera, sipas tyre në këtë rast do duhej të zbatoheshin dispozita e nenit 28 të Ligjit për Procedurën

Kontestimore e cila ka të bëjë me kompetencën e gjykatave në kontestet me element ndërkombëtar.

18. Në mes të datave 26 mars dhe 10 tetor 2018, Gjykata Supreme nxori vendime të ndara [shih paragrafin 3 të këtij Aktvendimi], duke refuzuar kërkesat për revizion të secilit prej parashtruesve të kërkesës si të pabazuara. Argumentet kryesore të Gjykatës Supreme, në secilin prej këtyre vendimeve, ishin si në vijim:

*“Duke pasur parasysh [dispozitat e Ligjit për Procedurën Kontestimore] LPK si dhe faktin se me padi është paditur Republika e Serbisë- Qeveria R.S. ne Beograd, [...] në rastin konkret fjala është për kontest juridiko-pasuror në shtetin e huaj, vlejnë normat e së drejtës ndërkombëtare, për të cilin kontest gjykata e vendit nuk është kompetente për të vendosur, andaj, Gjykata Supreme e Kosovës vlerëson se Gjykata Themelore dhe Gjykata e Apelit në mënyrë të drejtë kanë zbatuar dispozitat e nenit 18.3 dhe nenit 39 par. 1 e 2 të LPK-së, me rastin kur janë shpallë inkompetente për të gjykuar këtë çështje juridike dhe kanë hedhe poshtë padinë [e parashtruesve të kërkesës], ngase e kompetencës së përgjithshme territoriale është gjykata në territorin e së cilës ndodhet selia e Kuvendit të Republikës së Serbisë, ashtu që, [dhe] selia e Kuvendit të Republikës së Serbisë si palë e paditur nuk ndodhet në territorin e Gjykatave të Republikës së Kosovës.
[...]*

Dispozita e nenit 28 të LPK-së, në të cilën thirren parashtruesit e kërkesës, e me të cilën caktohet kompetenca e gjykatave tona në kontestet me element ndërkombëtar (të huaj), nuk mund të zbatohet në rastin konkret, nga se këtu nuk kemi të bëjmë as me persona fizik të huaj e as me persona juridik të huaj, por me shtet të huaj, me të cilin deri ne momentin aktual shteti i Kosovës, në territorin e së cilës është shkaktuar dëmi, nuk ka të lidhur kurrfarë marrëveshje ndërkombëtare [...] për kompetencën e gjykatave vendore për këto lloje të kontesteve. [...] Nuk qëndron as pretendimi i revizionit [të parashtruesve të kërkesës] se në rastin konkret kemi të bëjmë me kompetencën territoriale të zgjedhur sipas nenit 47, 51 dhe 61 të LPK-së, ngase sipas vlerësimit të Gjykatës Supreme, këto dispozita nuk kanë të bëjnë me rastin konkret [...], gjykatat e shkallës më të ulët me të drejtë kanë aplikuar dispozitën e nenit 18.3 të LPK-së, duke marrë parasysh edhe arsyet tjera që u theksuan më lartë”.

Pretendimet e parashtruesve të kërkesës

19. Pretendimet e parashtruesve të kërkesës janë identike, prandaj, Gjykata i prezanton ato si pretendime të njëjta për të gjithë parashtruesit e këtyre kërkesave të bashkuara.
20. Parashtruesit e kërkesës pretendojnë se me vendimet e Gjykatës Supreme janë shkelur të drejtat e tyre të garantuara me nenet 21, [Parimet e Përgjithshme], 22, [Zbatimi i drejtpërdrejtë i Marrëveshjeve dhe Instrumenteve Ndërkombëtare], 53 [Interpretimi i Dispozitave për të Drejtat e Njeriut] dhe 54 [Mbrotjtja Gjyqësore e të Drejtave] të Kushtetutës, nenin 6 (E drejta për një proces të rregullt) të KEDNJ-së dhe nenin 15 të DUDNJ-së.

21. Parashtruesit e kërkesës pretendojnë se gjykatat e rregullta “kanë zbatuar gabimisht ligjin e aplikuar referuar juridiksionit territorial të Gjykatës Themelore [...], nga se, gjykata territorialisht kompetente për gjykime të çështjeve juridike, kurdoherë është gjykata në territorin e së cilës është kryer krimi, dëmtimi moral përkatësisht material! Ky definicion e qëndrim juridik valid përkon edhe me interesin e palës së dëmtuar, parimin e ekonomisë në procedurat gjyqësore dhe administrative, si dhe në përputhje me principin ndërkombëtar –per loci, drejtimi i aktpadive në bazë të vendit ku është kryer krimi”.
22. Parashtruesit e kërkesës, duke iu referuar nenit 21 paragrafi 1 të Kushtetutës, pretendojnë se gjykatat e rregullta “nuk i kanë aplikuar standardet e avancuara ndërkombëtare për të drejtat e njeriut. Njëra nga standardet është dhënia e mundësisë palës së dëmtuar për inicimin e çështjes së kompensimit të demit moral dhe material të shkaktuar si rezultat i veprimit direkt nga ana e autoriteteve serbe [...]”.
23. Parashtruesit e kërkesës, duke iu referuar nenit 22 të Kushtetutës pretendojnë që përderisa “të drejtat e njeriut të garantuara me Konventat, Marrëveshjet dhe instrumentet ndërkombëtare kanë prioritet në rast konflikti ndaj ligjeve dhe dispozitave tjera të organeve publike”, rrjedhimisht, “paraqitja e aktpadive pranë gjykatave vendore është e mbështetur edhe në nenin 6 të KEDNJ-së dhe pikën 15 të DUDNJ-së [...]”.
24. Parashtruesit e kërkesës gjithashtu pohojnë se “Obligimi për Aplikimin e Konventave të Gjenevës të vitit 1994 është paraparë edhe me Ligjin Ndërkombëtar Humanitar të Kosovës”. Sipas parashtruesve, gjykatat e rregullta kanë shkelur dispozitat kushtetuese sepse nuk kanë aplikuar dispozitat e konventave ndërkombëtare, si kategori të rendit juridik të brendshëm.
25. Parashtruesit e kërkesës, duke iu referuar nenit 54 të Kushtetutës, gjithashtu deklarojnë se “u është mohuar e drejta për mbrojtje gjyqësore të të drejtave, e drejta për qasje në drejtësi në nivel kombëtar si dhe garancitë institucionale për mbrojtjen e të drejtave të njeriut”.
26. Parashtruesit e kërkesës iu referohen disa shembujve nga praktika ndërkombëtare ku, sipas tyre, viktimat e Luftës së Dytë Botërore janë lejuar “të paraqesin aktpadi individuale në gjykatat vendore për kompensim të dëmit të shkaktuar nga Gjermania”. Në këtë drejtim, ata specifikojnë se në rastet e Greqisë dhe Italisë, individëve u është dhënë mundësia për të kërkuar kompensim për “dëmet e shkaktuara nga Gjermania gjatë Luftës së Dytë Botërore në pajtim me parimin ndërkombëtar ‘per loci’.”
27. Në fund, parashtruesit e kërkesës kërkojnë nga Gjykata, anulimin e vendimeve të Gjykatave të rregullta si dhe “të kërkoj nga Gjykata Themelore në Mitrovicë – dega Skenderaj për të riproceduar dhe gjykuar konform me ligjin e aplikueshëm dhe praktikat e mira gjyqësore çështjen juridike për kompensimin e dëmit moral e material [...]”.

28. Përveç të gjithë parashtruesve tjerë, parashtruesi i kërkesës Hasan Geci (KI05/19) ka bashkangjitur dhe një shkresë, me të cilën kërkon që afati të kthehet në gjendjen e mëparshme në pajtim me Nenin 50 [Kthimi në gjendje të mëparshme] të Ligjit, duke theksuar se “nga data 1 qershor 2018 deri me 3 shtator ka qenë me qëndrim jashtë vendit tek vëllai në Gjermani” dhe kështu nuk kishte mundur ta parashtronte kërkesën brenda afatit të paraparë prej 4 (katër) muajve.

Pranueshmëria e kërkesave

29. Gjykata së pari do të shqyrtojë nëse kërkesat i kanë përmbushur kriteret për pranueshmëri, të përcaktuara në Kushtetutë dhe të specifikuara më tej me Ligj dhe të parapara me Rregullore të punës.
30. Si shënim fillestar, Gjykata vëren se objekti i çështjes së këtyre kërkesave të bashkuara si dhe pretendimet e ngritura në këto kërkesa, janë të ngjashme me një mori kërkesash tjera për të cilat Gjykata veçse ka vendosur. (Shih, *mutatis mutandis*, rastet e Gjykatës Kushtetuese, KI73/17, KI78/17 dhe KI85/17, *Istref Rexhepi dhe 28 të tjerë*, Aktvendim për papranueshmëri i 23 tetorit 2017, rastet KI KI97/17, KI99/17, KI115/17 dhe KI121/17 *Mala Mala, Ali Salihu, Nuriye Beka dhe Xhevat Xhinovci*, Aktvendim për papranueshmëri i 10 janarit 2018 dhe rastet nr. KI96/18, KI97/18, KI98/18, KI99/18, KI100/18, KI101/18, KI102/18, KI103/18, KI104/18, KI105/18, KI106/18, KI107/18, KI116/18, KI117/18, KI119/18 dhe KI125/18, *Fehmi Hoti dhe 15 të tjerë*, Aktvendim për papranueshmëri i 19 shkurtit 2019, të gjitha rastet e “Ngritja e Zërit”; shih po ashtu dispozitat ligjore relevante të cituara në ato raste).
31. Duke iu kthyer rrethanave të rasteve konkrete, Gjykata i referohet paragrafëve 1 dhe 7 të nenit 113 [Juridiksioni dhe Palët e Autorizuara] të Kushtetutës të cilët përcaktojnë se:
1. Gjykata Kushtetuese vendos vetëm për rastet e ngritura para gjykatës në mënyrë ligjore nga pala e autorizuar.
(...)
7. Individët janë të autorizuar të ngrenë shkeljet nga autoritetet publike të të drejtave dhe lirive të tyre individuale, të garantuara me Kushtetutë, mirëpo vetëm pasi të kenë shteruar të gjitha mjetet juridike të përcaktuara me ligj.
32. Në vazhdim, Gjykata i referohet nenit 48 [Saktësimi i kërkesës], 49 [Afatet] dhe 50 [Kthimi në gjendjen e mëparshme] të Ligjit, të cilët përcaktojnë:

Neni 48
[Saktësimi i kërkesës]

Parashtruesi i kërkesës ka për detyrë që në kërkesën e tij të qartësoj saktësisht se cilat të drejta dhe liri pretendon se i janë cenuar dhe cili është akti konkret i autoritetit publik të cilin parashtruesi dëshiron ta kontestoj.

Neni 49

[Afatet]

Kërkesa parashtrohet brenda afatit prej katër (4) muajve. Afati fillon të ecë që nga dita kur parashtruesit i është dorëzuar vendimi gjyqësor... ”

Neni 50

[Kthimi në gjendjen e mëparshme]

Nëse parashtruesi pa fajin e tij nuk ka qenë në gjendje të parashtrojë kërkesën brenda afatit të përcaktuar, Gjykata Kushtetuese ka për detyrë që në bazë të kërkesës së parashtruesit ta kthejë atë në gjendjen e mëparshme. Parashtruesi ka për detyrë të paraqesë kërkesën për kthimin në gjendjen e mëparshme brenda pesëmbëdhjetë (15) ditëve që nga mënjanimi i pengesës dhe të arsyetojë kërkesën në fjalë. Kthimi në gjendjen e mëparshme nuk lejohet nëse ka kaluar një vit ose më shumë nga dita kur ka përfunduar afati i përcaktuar me këtë ligj.

33. Më tutje, Gjykata i referohet edhe Rregullores së punës, konkretisht pikës (c) të nën paragrafit (1) dhe paragrafit (2) të rregullit 39 [Kriteret e pranueshmërisë], të cilët përcaktojnë si në vijim:

(1) Gjykata mund ta konsideroj një kërkesë të pranueshme nëse:

(...)

(c) kërkesa parashtrohet brenda 4 (katër) muajsh nga dita kur vendimi i mjetit të fundit efektiv juridik i është dorëzuar parashtruesit,

(...)

(2) Gjykata mund ta konsiderojë kërkesën të papranueshme, nëse kërkesa është qartazi e pabazuar, sepse parashtruesi nuk dëshmon dhe nuk mbështetë në mënyrë të mjaftueshme pretendimin e tij.”

Sa i përket 3 parashtruesve të kërkesës [Kl02/19, Kl03/19 & Kl04/19]

34. Gjykata konstaton se te tre parashtruesit e kërkesës [duke mos përfshirë kërkesën Kl05/19 që do të trajtohet veçmas], janë palë të autorizuarra, të cilët kontestojnë një akt të një autoriteti publik, pas shterimit të të gjitha mjeteve juridike. Parashtruesit e kërkesës gjithashtu kanë sqaruar të drejtat dhe liritë që ata pretendojnë se u janë shkelur, në pajtim me nenin 48 të Ligjit dhe kanë dorëzuar kërkesën në pajtim me afatin e përcaktuar në nenin 49 të Ligjit dhe rregullin 39 (1) (c) të Rregullores së punës.
35. Më tutje, lidhur me këto tri kërkesa, Gjykata duhet të shqyrtojë se a plotësohet kriteri i pranueshmërisë i përcaktuar në rregullin 39 (2) të Rregullores së punës. Në këtë drejtim, Gjykata rikujton që parashtruesit e kërkesës pretendojnë se gjykatat e rregullta iu kanë shkelur disa të drejta të mbrojtura me Kushtetutë, KEDNJ dhe DUDNJ, duke vënë theksin posaçërisht në të drejtën për gjykim të drejtë dhe të paanshëm dhe në të drejtën për mbrojtjen gjyqësore të të drejtave.

36. Në lidhje me këtë, Gjykata vëren se parashtguesit e kërkesës pretendojnë se gjykatat e rregullta e kanë interpretuar gabimisht ligjin në fuqi kur i janë referuar juridiksionit territorial të Gjykatës Themelore. Ata, më tej, pretendojnë se gjykata në territorin e së cilës është shkaktuar dëmi është gjykatë kompetente për gjykim në çështjet e tyre.
37. Gjykata konsideron se pretendimet e parashtguesve të kërkesës, në thelb, kanë të bëjnë me interpretimin nga gjykatat e rregullta të dispozitave përkatëse ligjore që rregullojnë kompetencën e tyre territoriale, gjegjësisht kompetencën për t'u marrë me paditë e parashtguesve.
38. Gjykata rithekson qëndrimin e saj se vërtetimi i drejtë dhe i plotë i gjendjes faktike, sikundër edhe interpretimet përkatëse ligjore, parimisht, hyjnë brenda juridiksionit të gjykatave të rregullta. Roli i Gjykatës Kushtetuese është që të sigurojë respektimin e standardeve dhe të drejtave të garantuara me Kushtetutë, rrjedhimisht, ajo nuk mund të veprojë si gjykatë e “shkallës së katërt”. (Shih *mutatis mutandis*, Aktgjykimin e Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (në tekstin e mëtejme: GJEDNJ), të 21 janar 1999, *Garcia Ruiz kundër Spanjës*, nr. 30544/96, paragrafi 28; shih po ashtu *mutatis mutandis*, në lidhje me doktrinën e “shkallës së katërt”, rastet e Gjykatës Kushtetuese KI86/11, parashtgues i kërkesës *Milaim Berisha*, Aktvendim për Papranueshmëri i 5 prillit 2012 paragrafi 33; si dhe rastet e bashkuara KI73/17, KI78/17 dhe KI85/17 Parashtgues të kërkesës *Istref Rexhepi dhe 28 të tjerë*, Aktvendim për Papranueshmëri i 27 nëntorit 2017, paragrafët 46 dhe 47).
39. Në rastin konkret, Gjykata vëren se Gjykata Supreme ka shqyrtuar pretendimet e parashtguesve lidhur me interpretimin e bërë nga Gjykata e Apelit dhe Gjykata Themelore, të dispozitave përkatëse ligjore lidhur me kompetencën për gjykim në rastet e parashtguesve.
40. Gjykata Supreme, gjatë shqyrtimit të pretendimeve të parashtguesve të kërkesës, arsyetoi se Gjykata Themelore dhe Gjykata e Apelit kanë zbatuar në mënyrë të drejtë dispozitat e Ligjit për Procedurën Kontestimore, kur kanë konstatuar se nuk kanë pasur juridiksion për të gjykuar në këto raste gjyqësore. Prandaj, Gjykata Supreme hodhi poshtë pretendimet e parashtguesve të kërkesës, duke arsyetuar se juridiksioni i përgjithshëm territorial është në gjykatën në territorin e së cilës është selia e Kuvendit të Republikës së Serbisë e cila nuk është në territorin e gjykatave të Kosovës.
41. Kështu, në disa prej vendimeve të saj (shih, për shembull, Aktvendimin në rastin Rev nr. 305/2018), Gjykata Supreme, ndër të tjera, arsyetoi se:

“[...] në bazë të dispozitës së nenit 28.2 të LPK, kur është fjala për kontestet me element të huaj, gjykata e vendit është kompetente vetëm nëse kjo kompetencë ndërkombëtare rrjedhë shprehimisht nga ndonjë marrëveshje ndërkombëtare ose nga vet ligji [...] Me nenin 39.1 të LPK, është paraparë se “për gjykimin në kontestet kundër Kosovës [...] e kompetencës së përgjithshme territoriale është gjykata në territorin e së cilës ndodhet selia e kuvendit të saj. Kurse në paragrafin 2 është paraparë se ‘për gjykimin në

konteste kundër personave juridik të tjerë e kompetencës së përgjithshme territoriale është gjykata në territorin e së cilës ndodhet selia e tyre e regjistruar.’ Kështu edhe me dispozitën e nenit 54.1 të Ligjit mbi Zgjidhjen e Kolizionit të Ligjit me dispozitat e shteteve tjera parashihet se në kontestet juridiko-pasurore kompetenca e gjykatës së vendit ekziston në qoftë se në vendin tonë ndodhet pasuria e të paditurit apo sendi që kërkohet me padi.”

42. Gjkata Supreme, më tej, ka specifikuar se në rastin e parashtruesve të kërkesës *“kemi të bëjmë me shtet të huaj, me të cilin deri ne momentin aktual shteti i Kosovës në territorin e së cilës është shkaktuar dëmi, nuk ka lidhur kurrfarë marrëveshje ndërkombëtare për kompetencën e gjykatave vendore për këto lloje të kontesteve”*.
43. Gjkata konsideron se përfundimet e Gjykatës Themelore, Gjykatës së Apelit dhe të Gjykatës Supreme janë arritur pas një shqyrtimi të të gjitha argumenteve dhe interpretimeve të parashtruara nga parashtruesit e kërkesës. Në këtë mënyrë, parashtruesve iu është dhënë mundësia që në të gjitha fazat e procedurës të paraqesin argumentet dhe interpretimet ligjore të cilat i konsiderojnë të rëndësishme për rastet e tyre.
44. Rrjedhimisht, Gjkata konkludon se procedurat në gjykata të rregullta, të shikuara në tërësinë e tyre, ishin të drejta dhe se nuk mund të argumentohet pretendimi për interpretime arbitrare ligjore nga ana e gjykatave të rregullta.
45. Për sa i përket pretendimeve të parashtruesve të kërkesës lidhur me *“të drejtën e tyre në mbrojtje gjyqësore dhe qasje në drejtësi”*, Gjkata vë në pah edhe praktikën e GJEDNJ, në të cilën është e detyruar të referohet sipas nenit 53 të Kushtetutës. Mbi këtë të fundit, Gjkata po ashtu vë në pah edhe praktikën e saj gjyqësore të ndërtuar mbi praktikën gjyqësore të GJEDNJ-së ku është potencuar se ekzistojnë barriera procedurale të cilat i imponon parimi i imunitetit sovran të shteteve – si një nga parimet themeltare të së drejtës ndërkombëtare publike – në raport me procedurat gjyqësore që mund të zhvillohen kundër një shteti në gjykatat e brendshme të një shteti tjetër. (Shih rastet e bashkuara të Gjykatës Kushtetuese, KI96/18, KI97/18, KI98/18, KI99/18, KI100/18, KI101/18, KI102/18, KI103/18, KI104/18, KI105/18, KI106/18, KI107/18, KI116/18, KI117/18, KI119/18 dhe KI125/18, parashtrues Fehmi Hoti dhe 15 të tjerë, Aktvendim për papranueshmëri i 30 janarit 2019, paragrafët 58 dhe 59, shih, *mutatis mutandis*, edhe rastet e GJEDNJ-së të cituara në rastin e sipërpërmendur të Gjykatës Kushtetuese, *Jones dhe të tjerët kundër Mbretërisë së Bashkuar*, kërkesat 34356/06 dhe 40528/06, Aktgjykimi i 14 janarit 2014 dhe *Al-Adsani kundër Mbretërisë së Bashkuar*, kërkesa 35763/97 Aktgjykimi i 21 nëntorit 2001).
46. Për më tepër, në rastin *Al-Adsani kundër Mbretërisë së Bashkuar*, GJEDNJ ka argumentuar si në vijim: *“E drejta e qasjes në gjykatë mund t’i nënshtrohet kufizimeve, nëse nuk preket thelbi i së drejtës. Kufizime të tillë duhet të ndjekin një qëllim legjitim dhe të jenë proporcionale. Njohja e imunitetit sovran të shteteve në procedura civile ndjekë qëllimin legjitim të respektimit të së drejtës ndërkombëtare [...]. Për sa i përket proporcionalitetit, për sa është e mundur, Konventa duhet të interpretohet në harmoni me rregullat tjera të së drejtës*

ndërkombëtare, duke përfshirë edhe ato që kanë të bëjnë me imunitetin e shteteve. Kështu, masat e ndërmarra nga shteti të cilat pasqyrojnë rregullat e përgjithshme të së drejtës ndërkombëtare mbi imunitetin e shteteve, në parim, nuk mund të shikohen si kufizim jo-proporcional i të drejtës për qasje në gjykatë.” Një qëndrim të tillë, për sa i përket tensionit në mes të parimit të imuniteti sovran të shteteve dhe të drejtës për qasjes në drejtësi (gjykatë), e ka theksuar edhe Gjykata Ndërkombëtare e Drejtësisë. (Shih, për shembull, rastin: *Gjermania kundër Italisë; Greqia si palë intervenuese*, Aktgjykimi i 3 shkurtit 2012).

47. Në dritën e argumenteve të mësipërme, Gjykata e konsideron të rëndësishme të theksoj faktin se vendimet e gjykata të rregullta të Kosovës, në rastet e parashtruesve të kërkesës, nuk kanë trajtuar të drejtën e tyre për të kërkuar kompensimin e dëmit, por vetëm kompetencën territoriale të gjykatave të Kosovës për të zhvilluar procedurë kundër një shtetit tjetër.
48. Ndërsa duke iu referuar dhe pretendimeve të parashtruesve rreth aplikimit të Konventës së Gjenevës në rastet e tyre gjyqësore, Gjykata vëren se parashtruesit vetëm i janë referuar kësaj Konvente por nuk kanë ofruar argumente të mëtutjeshme në lidhje me këtë pretendim. (Shih, për autoritetin e fundit në këtë drejtim, rastet e bashkuara të Gjykatës Kushtetuese, KI96/18, KI97/18, KI98/18, KI99/18, KI100/18, KI101/18, KI102/18, KI103/18, KI104/18, KI105/18, KI106/18, KI107/18, KI116/18, KI117/18, KI119/18 dhe KI125/18, cituar më lart, paragrafi 45).
49. Gjykata rithekson qëndrimin e saj të përgjithshëm se vetëm fakti i thjeshtë se parashtruesit e kërkesës nuk pajtohen me rezultatin e vendimeve të Gjykatës Supreme apo të gjykatave të tjera të rregullta, sikundër edhe vetëm përmendja e neneve të Kushtetutës apo instrumenteve ndërkombëtare, nuk janë të mjaftueshme për të ndërtuar një pretendim të argumentuar për shkelje kushtetuese. Kur pretendohen shkelje të tilla të Kushtetutës, parashtruesit e kërkesës duhet të sigurojnë pretendime të arsyetuara dhe argumente bindëse. (Shih rastin e Gjykatës Kushtetuese, KI136/14, Aktvendim për papranueshmëri i 10 shkurtit 2015, *Abdullah Bajqinca*, paragrafi 33).
50. Gjykata gjithashtu verën se faktet e paraqitura dhe pretendimet e parashtruesve janë pothuajse identike me disa kërkesa të mëhershme, për të cilat Gjykata ka vendosur se janë të papranueshme, si qartazi të pabazuar mbi baza kushtetuese. (Për autoritetin më të fundit në këtë drejtim, shih rastet e bashkuara të Gjykatës Kushtetuese, KI96/18, KI97/18, KI98/18, KI99/18, KI100/18, KI101/18, KI102/18, KI103/18, KI104/18, KI105/18, KI106/18, KI107/18, KI116/18, KI117/18, KI119/18 dhe KI125/18, cituar më lart, rastet KI73/17, KI78/17 dhe KI85/17, rastet KI97/17, KI99/17, KI115/17 dhe KI121/17). Të gjitha këto kërkesa kanë ngritur pretendime pothuajse identike me kërkesat e trajtuara në këtë vendim dhe, sikurse për ato raste, edhe në këto raste të bashkuara Gjykata konsideron se të njëjtat duhet të shpallura të pabazuara mbi baza kushtetuese.
51. Si përmbledhje, Gjykata konsideron se kërkesat e parashtruesve nuk dëshmojnë se procedurat në gjykatat e rregullta kanë shkaktuar shkelje të të drejtave të tyre të garantuara me Kushtetutë, KEDNJ-së ose DUDNJ.

Sa i përket parashtruesit të kërkesës Hasan Geci [Kl05/19]

52. Lidhur me këtë kërkesë, Gjykata konstaton parashtruesi është palë e autorizuar që konteston një akt të një autoriteti publik dhe ka shteruar të gjitha mjetet juridike. Megjithatë, para se të kalojë në kushtet e tjera të pranueshmëri, Gjykata duhet të vlerësojë përmbushjen e kriterit të parashtrimit të kërkesës brenda afatit katër (4) mujor, siç parashihet me nenin 49 të Ligjit dhe rregullit 39 (1) (c) të Rregullores së punës.
53. Në këtë drejtim, Gjykata rikujton se parashtruesi i kësaj kërkesë konteston kushtetutshmërinë e Aktvendimit [Rev. nr. 65/2018] të Gjykatë Supreme të 26 marsit 2018, ndërsa ai e ka parashtruar kërkesën Kl05/19 në Gjykatë, me 9 janar 2019, pra pas afatit prej 4 (katër) muajsh.
54. Lidhur me vonesën e parashtrimit të kërkesës, Gjykata rikujton se parashtruesi kërkon kthim në gjendjen e mëparshme në pajtim me nenin 50 të Ligjit, me arsyetimin se *“nga data 1 qershor 2018 deri me 3 shtator ka qenë me qëndrim jashtë vendit tek vëllai në Gjermani.”*
55. Për të mbështetur argumentet e tij për mos prezencë fizike në Kosovë gjatë periudhës së lartpërmendur, parashtruesi paraqiti edhe mundësinë e vërtetimit përmes 2 (dy) dëshmitarëve.
56. Në rastin konkret, Gjykata konsideron se parashtruesi i kërkesës nuk ka ofruar ndonjë provë që do të dokumentonte se për shkak të rrethanave objektive, që janë jashtë kontrollit të tij, nuk ka arritur që ta dorëzojë kërkesën brenda afatit ligjor 4 (katër) mujor. Përveç kësaj, parashtruesi i kërkesës nuk ka siguruar dëshmi që tregojnë se kërkesa është parashtruar brenda 15 (pesëmbëdhjetë) ditëve nga mënjanimi i pengesës e që do të arsyetonte kërkesën për kthim në gjendjen e mëparshme, siç kërkohet me nenin 50 të Ligjit.
57. Rrjedhimisht, Gjykata konstaton se parashtruesi i kërkesës nuk e ka mbështetur kërkesën e tij për kthimin e afatit në gjendjen e mëparshme, në pajtim me nenin 50 të Ligjit dhe për rrjedhojë, kërkesa e tij duhet të refuzohet.
58. Gjykata rikujton se qëllimi i afatit ligjor 4 (katër) mujor, sipas nenit 49 të Ligjit dhe rregullit 39 (1) (c) të Rregullores së punës, është që të promovojë siguri juridike, duke siguruar se rastet që kanë të bëjnë me çështje kushtetuese të trajtohen brenda një periudhe të arsyeshme dhe se vendimet e mëparshme të mos jenë vazhdimisht të hapura për t’u kontestuar. (Shih rastin e GJEDNJ-së, *O’Loughlin dhe të tjerët kundër Mbretërisë së Bashkuar*, kërkesa nr. 23274/04, Aktvendim i 25 gushtit 2005 dhe po ashtu, shih rastin e Gjykatës Kushtetuese Kl140/13, *Ramadan Cakiqi*, Aktvendim për papranueshmëri i 17 marsit 2014, paragrafi 24).

59. Bazuar në sa më sipër, rezulton se kërkesa [KlO5/19] e parashtruesit Hasan Geci është parashtruar jashtë afatit ligjor të përcaktuar me nenin 49 të Ligjit dhe rregullit 39 (1) (c) të Rregullores së punës dhe si e tillë është e papranueshme.

60. Si përfundim, Gjykata konstaton se:

(i) përkitazi me 3 parashtrues të kërkesës [KlO2/19, KlO3/19 dhe KlO4/19], kërkesat e tyre janë qartazi të pabazuara në baza kushtetuese dhe duhet të deklarohen të papranueshme në pajtim me nenin 48 të Ligjit dhe rregullin 39 (2) të Rregullores së punës;

(ii) përkitazi me parashtruesin e kërkesës Hasan Geci [KlO5/19], kërkesa e tij është dorëzuar jashtë afatit ligjor të paraparë me nenin 49 të Ligjit dhe rregullin 39 (1) (c) të Rregullores së punës dhe si e tillë është e papranueshme.

PËR KËTO ARSYE

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Kosovës, në pajtim me nenin 113.1 dhe 113.7 të Kushtetutës, në nenet 48 dhe 49 të Ligjit dhe rregullat 39 (1) (c) dhe 39 (2) të Rregullores së punës, më 20 qershor 2019, njëzëri

VENDOS

- I. TË DEKLAROJË kërkesat të papranueshme;
- II. T'UA KUMTOJË këtë vendim palëve;
- III. TË PUBLIKOJË këtë vendim në Gazetën Zyrtare, në pajtim me nenin 20.4 të Ligjit; dhe
- IV. Ky vendim hyn në fuqi menjëherë.

Gjyqtari raportues

Safet Hoxha

Kryetarja e Gjykatës Kushtetuese

Arta Rama-Hajrizi

